

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Panevėžio apskrities skyriaus (toliau – VTAS) mobilios komandos (toliau – MK) specialistės šiais metais jau gavo 80 prašymų dirbti su šeimomis. Dėl įvairių priežasčių į krizines situacijas patekusiems tėvams skubančios padėti specialistės pagalbos ranką tiesia ir priklausomybių turintiems, ir socialinių įgūdžių stokojantiems, ir su įvairiausiomis kitomis problemomis susiduriantiems tėvams. „Per šiuos metus teko matyti įvairiausių situacijų ir susidurti su labai skirtingo likimo žmonėmis. Tačiau džiugina tai, kad darbas su kai kuriomis šeimomis suvienijo vietos bendruomenę, padėjo pamatus dar tvirtesnei socialinei partnerystei“, – sakė MK psichologė Aura Svetikienė.

Vyksta be išankstinio nusistatymo

Mobilios komandos, kurią sudaro psichologas, priklausomybių ligų specialistas ir socialinis darbuotojas, tikslas – padėti šeimai susigrąžinti vaikus. Paprašytos apžvelgti šiuos metus, specialistės sako, kad kiekvienas atvejis yra unikalus, o žmonių istorijos skirtingos. Anot jų, darbe su šeima labiausiai liūdina išankstinė visuomenės nuomonė, kad suklupęs žmogus negali keistis ir atsitiesti. „Į šeimą važiuojame be išankstinio nusistatymo ir nesivadovaujame jokiais nuostatomis apie žmogų. Važiuojame sutikti ir priimti klientą tokį, koks jis yra, nusiteikę išklaudyti, išgirsti ir padėti“, – sako MK priklausomybių ligų specialistė Renata Karpovienė.

Mobilios komandos specialistės pirmiausia stengiasi padėti šeimai susivokti ką darė ne taip, koks elgesys iššaukė pasekmes, kad vaikams nebebuvo saugu namuose. Darbuotojos sako, kad dažnai tenka tėvams akcentuoti, jog reikia keisti ne tik gyvenimo būdą, bet ir buitines sąlygas, įgyti tėvystės įgūdžių.

Istorijų būna įvairių

„Pasitaiko situacijų kai socialinis darbas su šeima vyksta 10 – 15 metų, bet problemos atsikartoja ir socialinis darbas neduoda tikėtų rezultatų. Būna, kad tėvai susivokia, gydomi, bet neišstengia išsaugoti tos motyvacijos, teigiamų pokyčių. Jų gyvenimą įtakoja netinkama socialinė aplinka, tad lankosi pas specialistus tik tam tikrą laiką ir įvyksta atkrytis. O problemos dažniausiai ir vėl išlieka tos pačios“, – pasakojo MK socialinė darbuotoja Rasa Bložienė.

Tačiau pasitaiko ir sėkmės istorijų, kada tėvai ar vienas iš tėvų, sutinka važiuoti gydytis, spręsti problemų iš esmės. „Kartais vaikų paėmimas iš nesaugios aplinkos, tėvus taip sukrečia, kad jie tikrai pergalvoja savo gyvenimus ir atranda tikrąsias vertybes“, – teigė

specialistės, pasakodamos istoriją, kaip pavyko motyvuoti mamą gydytis nuo priklausomybės alkoholiui, tačiau nesėkmingai.

„Kai motina atkrito ir pradėjo neigti problemą, veiksmų ėmėsi tėvas. Tai tikra sėkmės istorija, kai pavyko rasti sprendimus, kaip padėti šeimai. Vyras šiandien dirba, atsisakė svaigalų, tvarkosi buitį ir yra pasiruošęs padaryti visus reikiamus žingsnius, kad tik atgautų vaikus ir jie galėtų augti saugiuose namuose. Deja, su vaikų mama jų keliai išsiskyrė“, – apie netikėtai pasisukusią šeimos dramą kalbėjo MK psichologė Aura Svetikienė.

Pagalbos šeimai ieško ir pas socialinius partnerius

„Mūsų tikslas, kad šeimai būtų gražinti vaikai. Kartais tai būna iššūkis, su kuriuo susitvarkyti padeda ne tik tarnybos, bet ir mūsų komandos socialiniai partneriai“, – sako Panevėžio apskrities mobilios komandos priklausomybių ligų specialistė R. Karpovienė. Nedarbas ir alkoholio problema neretai įtakoja ir kitų problemų atsiradimą, pvz. skurdą šeimoje. Dažnai viena iš sąlygų, kad vaikas grįžtų į šeimą būna: pagerinti buities sąlygas. „O pasitaiko, kad namuose tik tuščios sienos ir ant žemės sutiesti [čiužiniai](#), vaikams elementariai trūksta drabužių ir avalynės, patalynės, būtiniausių daiktų. Tenka pasirūpinti, kad vaikams ir tėvams gyventi būtų jaukiau“, – pasakojo specialistės.

Tad neatsiejama mobiliosios komandos darbo dalis – bendravimas ir bendradarbiavimas. Ne tik su tėvais, artimaisiais, bet ir su socialiniais partneriais bei įvairiomis įstaigomis, organizacijomis, labdaros ir paramos fondais, kurių prašoma įvairiausios pagalbos nuo drabužių iki baldų ar paslaugų.

„Gėrio trupinėlis“ - visai apskričiai

Bene dažniausiai mobilios komandos darbuotojos renka labdaros ir paramos fondo „Gėrio trupinėlis“ telefono numerį. Užsimezgusi draugystė įtakojo ir tai, kad tik Panevėžio mieste labdarą teikęs fondas šiandien pagalbos ranką tiesia ir visos apskrities stokojantiems. „Pradėjus dirbti Vaiko teisių apsaugos tarnybos mobilioje komandoje supratau, kad krizę išgyvenančioms šeimoms dažnai reikia tiesiog žmogiškos pagalbos – drabužių, avalynės ir pan. Ypač sunku matyti besilaukiančias moteris, neturinčias net būtiniausio kūdikio kraitelio. „Gėrio trupinėlis“ tapo tuo fondu, kuris išplėtė savo veiklos ribas į visą apskritį ir atskuba į pagalbą kaskart, kai tik jos prireikia ir paprašom. Ne tik drabužių, kūdikio kraitelių, bet ir lovyčių, baldų ir net statybinių medžiagų, fondo moterys parūpina jei tik paprašom“, – bičiulyste su paramos ir labdaros fondu džiaugėsi R. Karpovienė.

Yra tekę kreiptis ir į bendruomenę

Moterys pasakoja, kad buities sąlygų tikrai matė įvairiausių, tačiau, kad vaikai augtų ant negrįstos aslos, nuo nešvaros juoduose namuose, valgytų iš neplautų pajuodusių indų, o virtuvė būtų panašesnė į tvartelį nei žmogaus gyvenamą aplinką – retai pasitaiko. „Su tokia šeima mums teko dirbti. Atlikę savo darbą, puikiai supratome, kad meilės namuose tikrai yra pakankamai, tačiau socialinių įgūdžių stoka tėvams pakišo koją. Palikti tokios šeimos negalėjome. Tad kreipėmės į vietos bendruomenę, seniūną. Užteko tik paprašyti ir gerų žmonių pagalba šeimos namai buvo sutvarkyti. Lauko teritoriją padėjo sutvarkyti vietos bendruomenė, nebuvo abejingas ir seniūnas, kuris pasirūpino grindų betonavimu ir danga. Kai jėgas sutelkia bendruomenė ir ištiesia pagalbos ranką šalia esančiam, tai tampa didžiule motyvacija ir mums, ir mūsų klientams“, – sakė R. Bložienė.

Svarbiausia, kad keistūsi požiūris į gyvenimą

Skurdas, netinkamos gyvenimo sąlygos, nepriežiūra ir netvarka, dažniausiai su tokiais vaizdais tenka susidurti mobilios komandos specialistėms. „Jau suburtas visas ratas specialistų, organizacijų ir fondų, kurie padeda dirbti nelengvą, bet labai reikalingą darbą su šeima. Jo tikslas – padėti vaikams grįžti į jaukius ir saugius namus. Pirmumo gydytis nuo priklausomybės ligų galimybė, gydytojų psichiatrų konsultacijos be eilių, pozityvios tėvystės kursai ir net prie buities sąlygų gerinimo pasiruošusi prisidėti visuomenė. Tikrai sudarytos visos sąlygos tėvams keistis ir keisti gyvenimo būdą. Tačiau visų svarbiausia – jų noras keisti požiūrį į patį gyvenimą. Atvykstame į šeimą padėti ir norinčių tą daryti mūsų visuomenėje tikrai yra, deja, ne visi pasiruošę pagalbos ranką priimti, o juk už kiekvienos tėvų istorijos yra vaikai“, – apie savo darbo kasdienybę kalbėjo Panevėžio apskrities mobilios komandos specialistės.

